

De retail weerspiegelt de consumentenwens maar ten dele. Daarom is een ander systeem nodig tussen boer en consument. Foto ANP

Bouwen aan nieuwe coalities van producenten en consumenten

Economisch zwaar weer creëert een momentum voor een radicale verandering die de agrarische sector nodig heeft, aldus Jos Verstegen. De juiste koers is volgens hem dan ook het herstellen van het directe contact tussen producent en consument.

DOOR JOS VERSTEGEN

Met veel belangstelling lees ik de laatste tijd de verschillende bijdragen aan Dick Veermans Foodlog Waait het of stormt het? op AGD.nl. De meeste geïnterviewden zijn het er wel over eens dat het stormt of op z'n minst hard waait in de agrarische sector. En met de verhalen over faillissementen en bedrijven in de stille verkoop kun je daar ook moeilijk omheen. Waar ik bij al die verhalen dan benieuwd naar ben zijn de oplossingen die aangedragen worden.

Als economisch zwaar weer ergens goed voor is, dan is het wel dat het een momentum creëert voor radicale verandering zodat we straks weer allemaal sterker uit de crisis komen. Helaas wordt in de meeste bijdragen en reacties toch vooral uitgelegd hoe het komt (uiteraard door de supermarkten, de overheid en de consument die niet wil betalen). Hans Huijbers (ZLTO) geeft aan dat hij nieuwe coöperaties ziet tussen voedselproducenten en consumenten maar denkt nog verder na. Jan Douwe van der Ploeg (WUR) wil de innovatieve boeren gebruiken als instrument om de mainstream op te porren en stelt daarbij de vraag hoe je dat proces kan versterken.

Allemaal goed en aardig, maar volgens mij levert dat nog niet de radicale verandering die we moeten hebben. En het is ook maar zeer de vraag of het 'opperren' verstandig is wanneer die mainstream vervolgens weer gewoon afgezet moet worden op een anonieme wereldmarkt. Iets wat goed werkt in een 'local-for-local'-situatie kan in een andere context helemaal fout uitpakken. Dat neemt niet weg dat we kunnen leren van die 'local-for-locals'. Want wat maakt dat dat werkt? Het antwoord is al gegeven: er is een rechtstreeks contact tussen de producent en de consument. De consument ziet wat hij krijgt, de producent weet waar hij de consument blij mee kan maken. Dit was ooit normaal, maar kijk hoe we hiervan afgedwaald zijn bij de afzet van onze mainstream. Allerlei mooie verhalen over vraaggestuurde ketenproductie ten spijt moet simpelweg geconstateerd worden dat er in hoge mate sprake is van 'ketenruis'. De inkoper van de su-

permarkt zegt de consumentenwensen te verwoorden maar zoals Martin Houben in zijn bijdrage terecht aangeeft is dat maar ten dele het geval. De verwerkende bedrijven horen van de inkopers wat die consumentenwensen zijn en vertalen die deels naar de producenten. Maar liever nog ontvangen ze een gestandaardiseerd product dat ze vervolgens met behulp van knappe levensmiddelentechnologen omvormen tot wat ze denken dat de inkopers willen hebben. En als ze al met verschillende productstromen werken van producent tot consument, dan moet het eigenlijk meteen grootschalig want voor kleine initiatieven is het ondoenlijk om de gestroomlijnde bedrijfsprocessen te ontregelen. Voorwaar geen voedingsbodemp voor producenten om te innoveren.

Wat moet er dus gebeuren? Simpel, ook in de mainstream zal het rechtstreekse contact tussen producent en consument hersteld moeten worden. Hoe? Mijns inziens moeten de boerenorganisaties intensief gaan samenwerken met consumentenorganisaties in Noordwest-Europa om te komen voor een nieuw systeem van 'market clearance'. In het kort komt het hierop neer dat zij een divers pakket van vraag en aanbod van agrarische producten op elkaar gaan afstemmen en een onafhankelijk instituut vragen om daar een eerlijke prijs bij te berekenen. Deze partijen vragen vervolgens de verwerkers en retailers om de productstromen logistiek goed af te handelen.

Simpel? Nee, simpel is het niet en ook zeker niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Maar wel de juiste koers voor de boerenorganisaties om te gaan varen. Door directe relaties met de consument op te bouwen kunnen de kwaliteiten van de Nederlandse ondernemers om aan de verschillende en grillige wensen te voldoen optimaal worden benut. En doordat we de focus op de anonieme markt loslaten, wordt de druk op marktmacht en dus schaalvergroting een stuk minder. En ook voor de snelle containerschepen die binnenkort de Atlantische Oceaan zullen oversteken richting Europa, vol met nog steeds verse agrarische producten, hoeven we dan minder bang te zijn. Want wij zitten dichtbij die Noordwest-Europese consument en kunnen die beter bedienen dan wie ook. Maar dan moet het roer nu wel om!

□ Jos Verstegen is lector Ondernemerschap en Samenleving aan de Christelijke Agrarische Hogeschool in Dronten en programmaleider Ondernemerschap en Innovatie van Wageningen UR

GASTCOLUMN

Freek Ampt

Stank

'Ammoniak stinkt' zeggen ze in Den Haag. De vraag is of er aan het ammoniakbeleid niet een kwalijker luchtje zit.

Er woedt een hevige discussie rondom het ammoniakbeleid. Het is de bedoeling dat er minder ammoniak in de lucht komt. Helaas spitst dat verhaal zich toe op veehouderijbedrijven in de buurt van al dan niet kwetsbare natuurgebieden. Die gebieden zijn gevoelig voor de zogenaamde depositie van stikstof, het op en in de grond komen van de stikstof uit onder andere ammoniak. Dat je ammoniak kunt ruiken geeft aan dat het in de lucht zit en met alle winden meewaait.

Wat in heel die discussie vergeten wordt is dat ammoniak pas op de grond komt als een regenbui de ammoniak uit de lucht filtert in de val naar de grond. Dus alleen als het regent wordt er stikstof uit de lucht naar de grond gebracht. Volgens het KNMI regent het 7% van de tijd, ruim 90% van de ammoniak uit een stal bij een natuurgebied waait over het gebied heen.

Voor een natuurgebied is het neerslaan van de ammoniak dus funest, maar dat is moeilijk te meten. Wat wordt er gemeten in de natuurgebieden: de ammoniak

in de lucht! Maar die doet geen kwaad. Het manco van dit systeem blijkt nu uit het feit dat de deskundigen ook in veearme gebieden de hoeveelheid ammoniak in de lucht in Natura 2000-gebieden te hoog vinden. Maar als er bijna

geen veehouderij in de buurt is, hoe moet je dan de boeren de schuld geven.

Het is grote onzin om veehouderijbedrijven uit de buurt van natuurgebieden te verdrijven. Zeker melkveebedrijven. Lopen de koeien los buiten dan is er niets aan de hand, zet je er een dak boven dan is de ammoniakuitstoot ineens een probleem. Als alle ganzen hier in het natuurgebied in een stal zouden moeten, zou er nooit een vergunning voor worden afgegeven. En als een boer er zoveel zou laten grazen staan alle alarmlichten in Assen op rood! Het grootste deel van het voer voor de ganzen halen het zelf op bij de boer en schijten zich leeg in het natuurgebied. Zo voeren ze meer stikstof aan dan er in alle langswaaiende ammoniak bij elkaar zit. Ammoniak is een luchtje. Maar als er iets echt stinkt, dan is het vooral het ammoniakbeleid!

'Het is vooral het beleid rond ammoniak dat stinkt!'

'We kunnen wel leren van de local-for-local'

Freek Ampt is biologisch vleesveehouder en natuurbeheerder in het Zuid-Hollandse Goudswaard